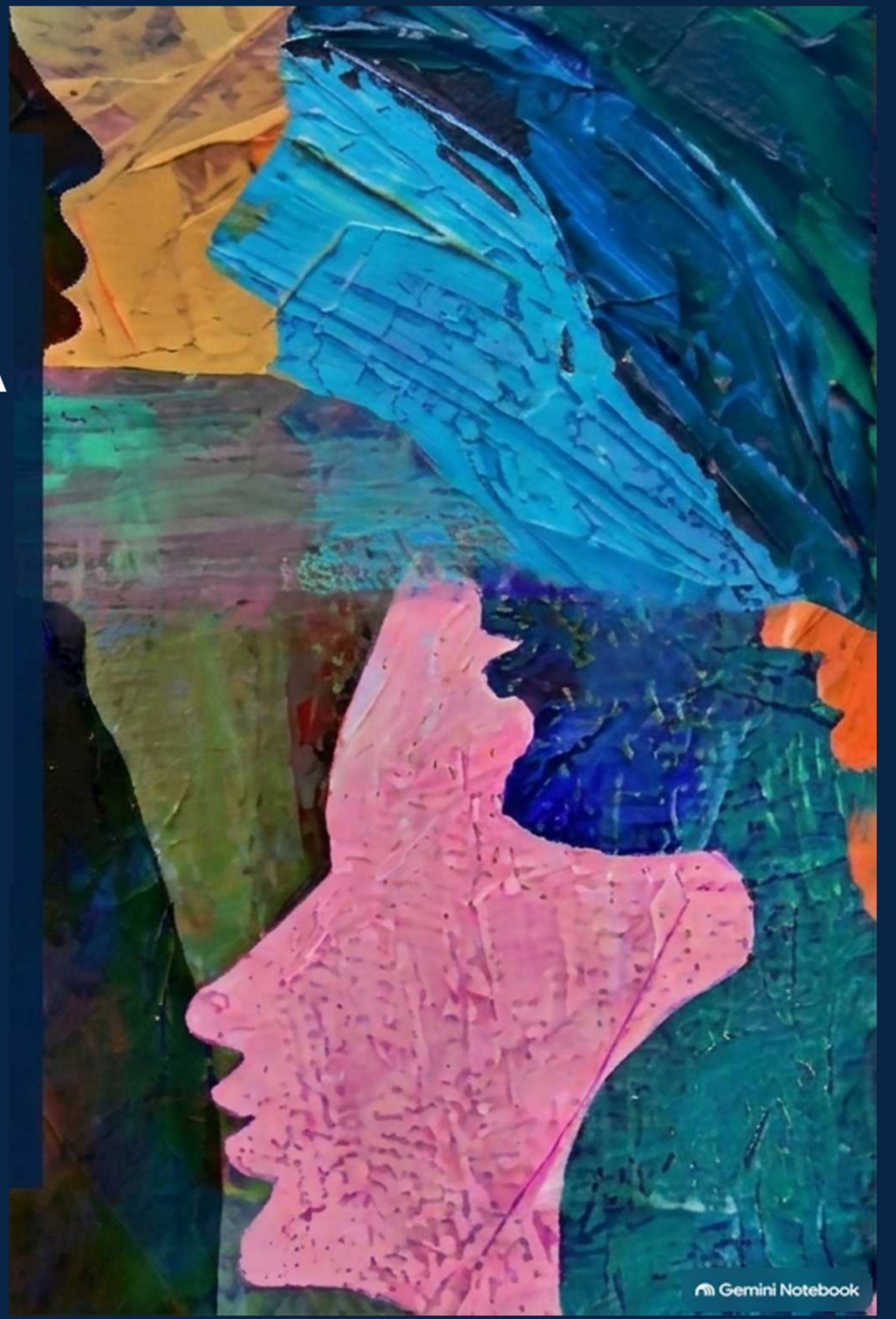
OSALDEren jardunaldiaren ondorioak:

DEMOKRAZIA ETA OSASUNEKO PARTE-HARTZEA

Ekitatearen, herritarren eta komunitate-boterearen paradigma berri baterantz.

Bilbon, 2026ko urriaren 24an

Osasuna ez da kontsumo-produktu bat.

Beste politika batzuen gabezien ondorioz, osasun-zentroek **leihatila erreaktibo** gisa jarduten dute gizarte-krisien aurrean, latrogenia Hirukoitza (Ivan Illich) sendotuz:

Produktu biomedikoa / Leihatila erreaktiboa

Bizi-baldintza materialak eta banaketa-justizia

Klinikoa

Beharrezkoak ez diren gehiegizko probak eta farmakoak.

Soziala

Egiturazko bidegabekeriak medikalizatzea (farmakoekin tratatuz, eta horrek aldaketa politikoa eskatzen du).

Kulturala

Komunitateak minaren eta zahartzearen aurrean elkar zaintzeko duen gaitasuna deuseztatzea.

Gemini Notebook

Lurralde-arrakala: Desberdinkeria bidegabea eta saihesgarria.

Euskadiko batezbesteko positiboek errealitate polarizatu bat ezkutatzen dute.

82,5 urte
Indautxu

Errenta handiak

76,6 urte
Otxarkoaga

< 18.000 €-ko errentak, diabetesaren, pluripatologiaren eta depresioaren tasa

Premiazkoa da etxebizitzan, irisgarritasunean eta zerbitzuetan inbertitzeari lehentasuna ematea, lurralde bakoitzeko gradiente sozialaren arabera.

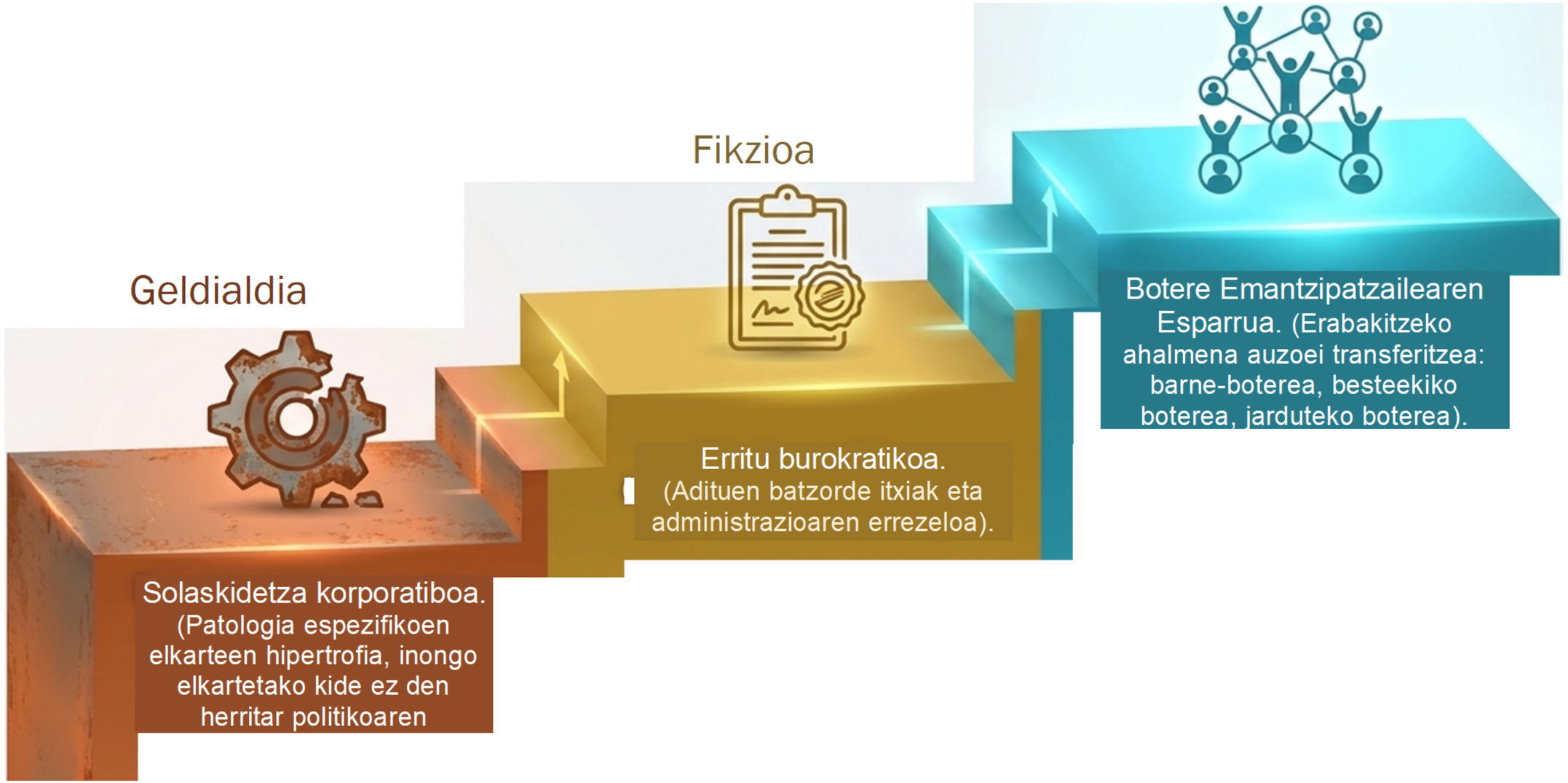
Subjektu politikoa paziente-bezeroaren rolaren aurrean

Dimentsioa	Merkatu-eredua	Eredu demokratikoa
Sisteman duen rola	Bezero/Kontsumitzaile pasiboa	Herritar emantzipatuak
Arazoaren izaera	Egiturazko arazoentzako banakako irtenbideak	Guztion onerako erantzukidetasuna
Botere-harremana	Mendekotasuna eta klientelismoa	Besteekiko subjektu politikoa (osasun-koproduktorea)
Baliabideen erabilera	Kontsumitzeko nahia eskubide mugagabe gisa	Baliabide publikoak modu kontzientean babestea

Gernini Notebook

Parte-hartzea boterearen birbanaketa gisa.

Ia 30 urteko paralisiaren ondoren (8/1997 Legea, LOSE), parte-hartzea ezin da legean jasotako figura hutsetara eta erritu burokratikoetara mugatu.

Gernini Notetxx>k

Parte-hartze ekitatiborako oztopoak.

Parte hartzeko guneek ez badute ekitate-ikuspegia aplikatzen, Alderantzizko Zainketen Legea erreproduzitzen dute (Julian Tudor Hart).

1. Administrazioaren errezeloa

Erabakitzeko ahalmena lagatzeari uko egitea (adib., Aholku Batzorde itxia).

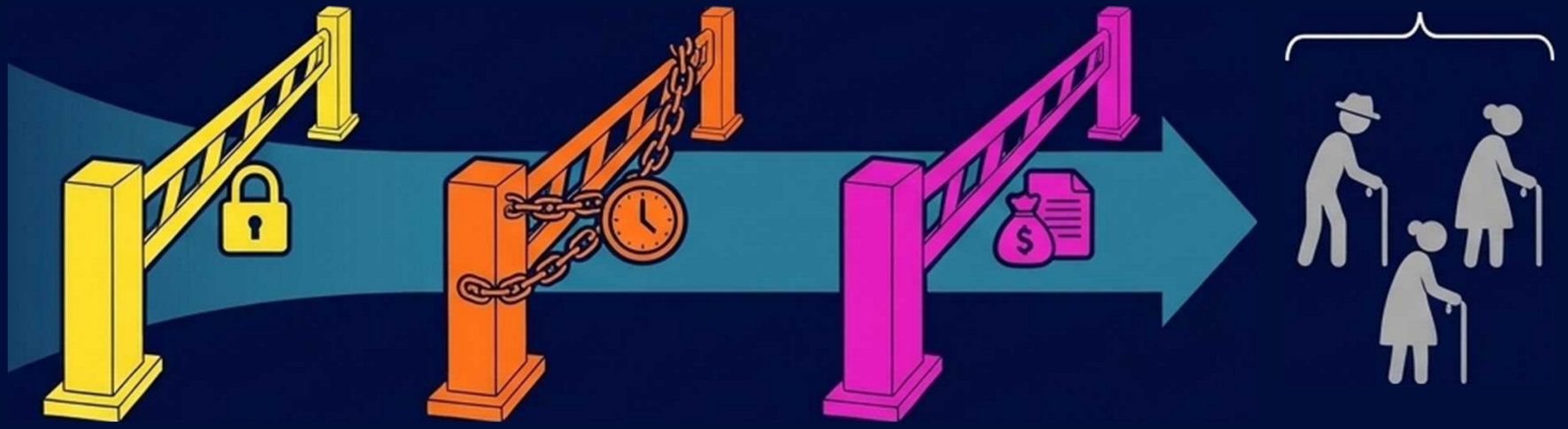
2. Asistentzia-gainkarga

Osasun-zentroetan denbora

3. Desberdinkeria sozioekonomikoa

Denbora eta kapital kultural gehien dutenek hartzen dute parte, eta kanpoan geratzen dira kalteberatasun handiena jasaten dutenak.

(Ohar autokritikoa: Egungo foroetan ia pertsona guztiak erretiratuak izatea).

Gemini Notebook

Oinarri sendoko ekintza, inertzia instituzionalaren aurrean.

Oinarri teknikoa

Erreminta metodologiko balidatuak (AdaptA-GPS, Evalguía, Fotovoz, Aktiboen mapaketa), auzotarren benetako inplikazioa neurtzeko.

Erresilientzia

Herritarren autoantolaketa.

Valentziako DANAren ikasbidea (2024): Administrazioak atzera egiten duenean, osasun-erresilientzia hautsi egiten da entzuteko kanalik ez badago.

Gemini Notetx>ok

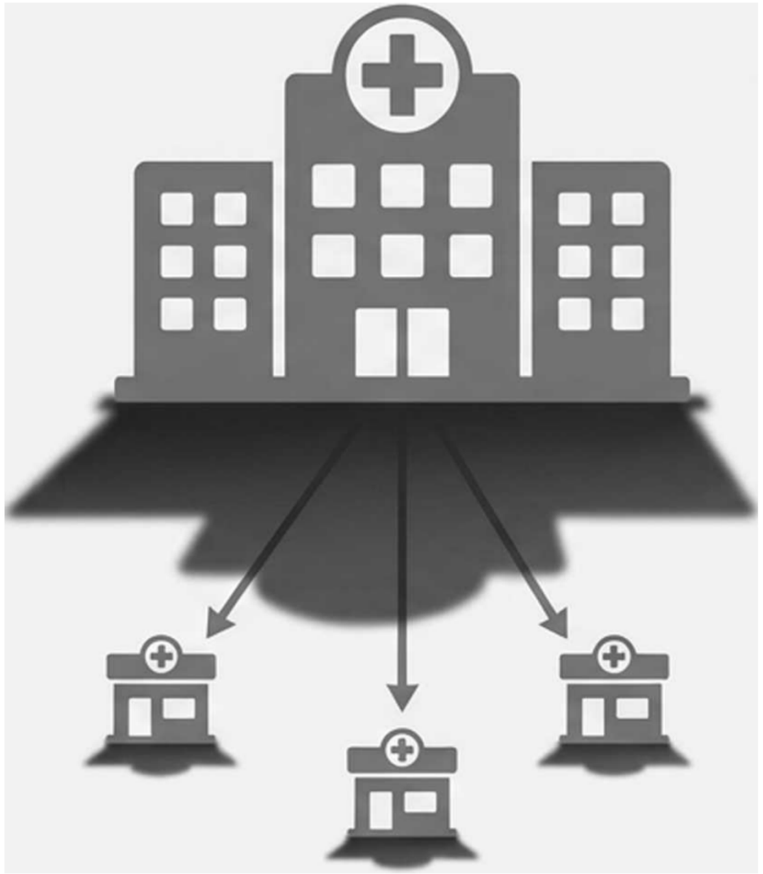
Berreraikuntzarako tokiko batzordeak dira euskarri nagusia.

Kontuz: sare komunitarioak ez dira erabili behar Estatuaren erantzukizun publikoak merkatzeko baliabide prekario gisa.

Ospitale-zentrismoaren hierarkiaren amaiera.

Ospitalearen aginte bakarraren mende dauden Erakunde Sanitario Integratuek (ESI) Lehen Mailako Arretaren aurrekontu- eta asistentzia-mendekotasuna gauzatzen dute.

Egungo eredua (Subordinazioa)

Behar den eredua (Autonomia)

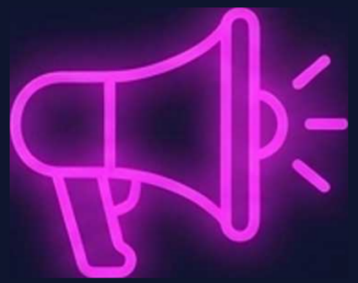

- ✓ ESIak demokratizatzea eta Lehen Mailako Arretari autonomia erreala ematea.
- ✓ Agendetan ekintza komunitariorako denbora babestua bermatzea.
- ✓ Diziplina anitzeko profil iraunkorrak txertatzea (psikologia klinikoa, osasun-arloko gizarte-lana, fisioterapia).
- ✓ Familia eta Komunitateko Erizaintzako espezialisten plazak ofizialki aitortzea.

Lehen Mailako Arretak ezin du berak bakarrik konpondu injustizia soziala.

Paternalismo instituzionala (komunitatearentzat) alde batera utzi behar da, eta osasuna elkarrekin eraikitzearen alde egin (komunitatearekin batera).

Bozgorailu epidemiologikoa

Eremu bakoitzeko prekaritateak bertako biztanleria nola gaixotzen duen salatzea eta ikusaraz

Lehen Mailako Arreta

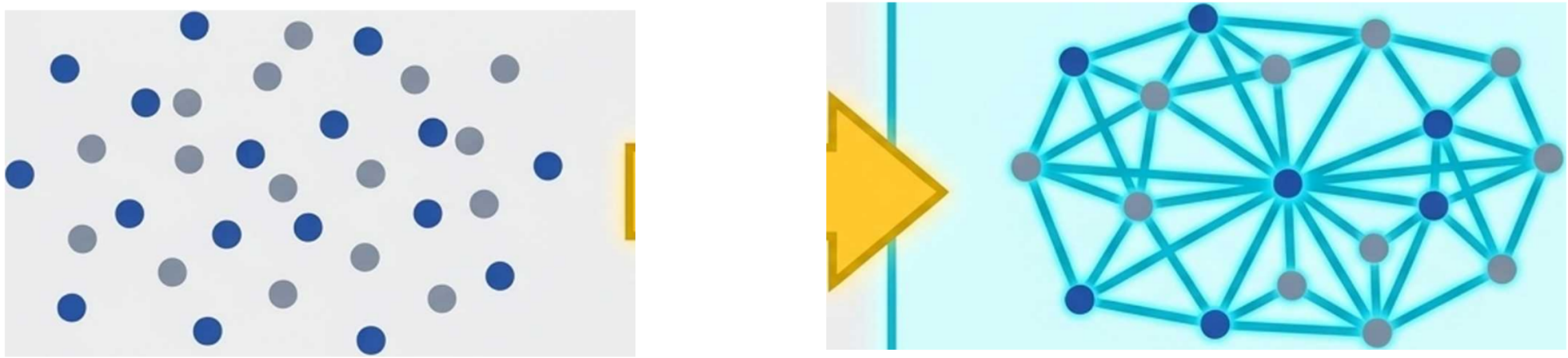
Loturaren korapiloa

Zerbitzu klinikoak auzoko baliabideekin, elkarteekin eta bizilagun-sarearekin konektatzea.

Gemini Notetx>ok

Osasun mentaleko parte-hartzearen hutsunea gainditzea

Egungo ereduak betikotu egiten du benetako parte-hartzearen hutsunea, haren

elkarte-sarearen eta sare soziosanitarioaren zatiketa izugarriak eragindakoa.

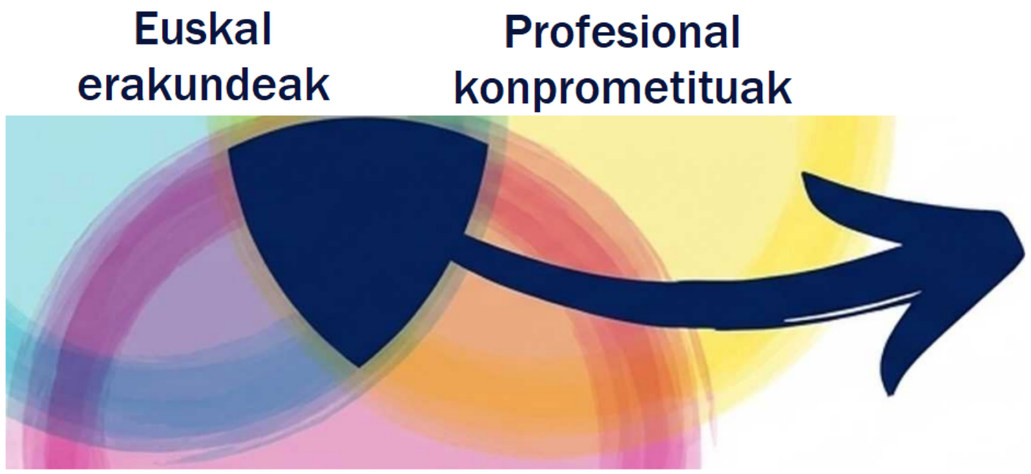
Osasun mental komunitarioa ezinezkoa da politikan eragiteko gaitasuna izango duen elkarte-sare sendo eta bateraturik gabe.

Errealitate zatikatua **Beharrezko egitura**

Gemini Notetxx>k

Munizipalismoa eta tokiko gobernantza eraikiz

Gainditu egin behar dugu osasun-langileek auzo-mobilizazioekiko eta gizarte- eta ingurumen-gatazkekiko izan duten deskonexio historikoa

Osasunaren gizarte-determinatzaileen eraldaketa positiboa herri eta auzoetan.

Gemini Notebook

OSALDE DEKALOGOA:
Osasuneko kontratu sozial berria

1. Biologiatik posta-kodera:
Osasuna, ororen gainetik, banaketa-justizia da.

2. Bezeroarengandik herritarrengana:
Subjektu politikoaren erantzukidetasuna eta

3. Erritu burokratikotik benetako boterera:
Parte-hartzearen eskaileran igotzea.

4. Ospitaletik auzora:
Lehen Mailako Arreta deskolonizatzea eta osasun mentala integratzea.

Prekaritatearen ondorio klinikoak administratzeari uztea eta botere-organoak irekitzea